

BYLO NEBYLO â€“ 11

Pondělí, 04. října 2013

Švédký státní vybraných událostí, jak šly dájí jinými. Po kratší době pátu, zaviněným poruchou telefonní linky, servírujeme následující menu: kalifornští argonauti, C, plyny a tlaky, pól chladu, vražedné vštry, ministr vlastních financí, malý nikoli talentem, univerzita pod Špilberkem, ráž a červená a bílá, Pippilotta Langstrumpf, 10 stupňů k tvrdosti, brouk z Vratislavic, zoo v kufru, německá česká kuchařka, skotská Bílá hora.

24.1. 1848 – v pohořích Sierra Nevada našel tesař James Marshall zářez zlaté rudy, která, jak se pozdě ukázalo, byla 120 mil dlouhá. Zlatá horečka, která vzápětí vypukla, významně přispěla k osídlení Kalifornie - do roku 1850 sem přišlo hledat ště, tedy spíše bohatství, na 300 000 lidí. 25.1. 1905 – v jihoafrickém dole byl nalezen největší diamant v historii o váze 3 106 karátů (621 g). Dostal jméno Cullinan. Metrický karát jako jednotka hmotnosti se historicky vyvinula od hmotnosti semene svatojánského chleba, která to byla tradičně používána v Arábii a Persii jako závaží při určování hmotnosti drahých kamenů. Tahle semínka jsou velikostně a váhou jak když bouchne lis a navíc v těchto krajích bývají k mání. Diamant Cullinan byl rozkrájen na 105 kousků - 9 velkých malých diamantů. Největší z nich, Velká Hvězda Afriky o hmotnosti 530 karátů je zasazen do britského královského žezla s kámen. Součástí britských korunovačních klenotů je též populární Koh-i-Noor (Hora světla). S největší jméno pak vyhrává diamant 26. sjezd KSSS nalezený na Sibiři :-)

25.1. 1627 – narodil se Robert Boyle, irský přírodovědec, chemik, fyzik a vynálezce, zakladatel moderní chemie, všem stádo koláček známý pro termomechanický zákon, který říká, že součin tlaku a objemu plynu je při konstantní teplotě stálý, a jak už tak u zákona bývá, platí pro "ideální" plyn :-)

26.1. 1926 – ve vesnici Ojmjakon na Dálném východě v Jakutsku byla naměřena historicky nejníže teplota na severní polokouli (−71,2 °C). Ve vesnici žije 750 obyvatel. No, nežávidím jim to. 27.1.1945 – byl osvobozen koncentrační tábor Státní muzeum Auschwitz-Birkenau uvádí počet 1,1 milionu, z nichž přibližně 90 % byli židé prakticky ze všech evropských států. Všina obětí byla zavražděna v plynových komorách insekticidem Cyklonem B, granulovanou kyselou melnou nasycenou kyanovodíkem. Cyklon B vyráběla i Draslovka v Kolíně. Ostatně vyrábí se zde dodnes pod názvem Uragan D2, opět jako dezinfekční a deratizační prostředek. To jsou paradoxy, pane Vaně...

27.1.1615 – narodil se Nicolas Fouquet, francouzský ministr financí za vlády Ludvíka XIV. Přilíčil si však pletl královskou pokladnu se svojí, a tak byl roku 1661 zatčen kapitánem královských mušketýrů Charlesem de Batz-Castelmorem, hrabětem d'Artagnanem a odsouzen za zpronevěření státních financí na doživotí.

27.1.1756 – narodil se Johann Chrysostomus Wolfgang Gottlieb Mozart, bohem nadaný rakouský hudební skladatel, který je živoucím důkazem toho, že velikosti nezáleží. Mozart v fyzický vzhled popsal jeho přítel, tenorista Michael Kelly: "Wolfgang byl pozoruhodně malý muž, velmi hubený a bledý, s přemíli velkým množstvím tmavých světlých vlasů." - jmená "zlatoústý". Inu nomen omen :-)

jméno Wolfgang zdědil po otci z matčiny strany - jméno Gottlieb dostal přímě (Gottlieb, Theophilus, Theofilus Amadeus jsou příklady těchto jmen, které vštině známe jako Bohumil)

28. 1919 – byla založena Masarykova univerzita Brno. Má 9 fakult, univerzitní centrum v Telavi a provozuje polární stanici na Antarktidě. V dobách, kdy nebylo jméno prvního prezidenta populární, nesla jméno Jana Evangelisty Purkyně.

28.1. 1457 – narodil se Jindřich VII. Tudor, král Anglie a pán Irska, jehož nárok na trůn sice nebyl přilíčen, velký, ale všina jeho soupeřů padla v předchozí válce ráž nebo popravena. Tudorovská ráž je pak takovou kompilací červené ráž Lancasterů a bílé ráž Yorků :-)

Téhož dne, let později (1547), zemřel jeho syn Jindřich VIII. Dobrá přemyslká v letoštu...

28.1. 2002 – zemřel Lindgrenová, švédká autorka knih pro děti. Och, Pippi Dlouhá punocho, nejakáší ženská hrdinko, co znám. Jak já jsem toužila po zrzavejch vlasech a pihách... Jako svobodná matka na začátku 20. století to Astrid neměla zrovna lehký. Otáhotnála s ženatým kolegou a byla nucena pod tlakem okolí odejít z domova. Syna Larse musel nedostatek peněz dát do pěstounské péče. Později se provdala, což jí umožnilo vzít si syna zase k sobě.

29.1. 1773 – narodil se Friedrich Mohs, německý geolog a mineralog, který vytvořil stupnici tvrdosti, která je dodnes používána a na jejímž jednom konci stojí mastek a na druhém diamant.

30.1. 1649 – prohrál válku s parlamentem a byl popraven anglický král Karel I. A Anglie se tak na několik krátkých let stala poprvé a naposledy republikou.

30.1.1951 – zemřel Ferdinand Porsche, rodák z Vratislavic nad Nisou, student elektrotechniky na pražské škole v Liberci, automobilový konstruktér, otec lidového vozu VW Brouk. Po 2. sv. válce byl Ferdinand Porsche odsouzen za spolupráci s nacisty na 22 měsíců vězení. Jeho syn Ferry založil továrnu na sportovní vozy. Jméno Porsche pochází pravděpodobně z českého jména "Borek".

30.1.1995 – zemřel Gerald Durrell, britský spisovatel, humorista, zoolog a popularizátor ochrany přírody. V roce 2010 byl na jeho počest pojmenován nově objevený masožravý druh šelmy galidie Durrellova. Poprvé byla tato šelma velikosti kočky spatřena v roce 2004 v okolí největšího madagaskarského jezera Alaotra, o rok později byl nalezený mrtvý jedinec prozkoumán londýnským Přírodopisným muzeem a 6 let poté byl prohlášen novým živočišným druhem, prvním nově objeveným masožravým savcem za 24 let.

31.1. 1785 – narodila se Magdalena Dobromila Rettigová, buditelka, spisovatelka, autorka kuchařek, básní, divadelních her a krátkých próz, přestože až do svých 18ti let neuměla česky.

31.1. – zemřel Karel Eduard Stuart, jakobitský uchazeč o trůn Anglie, Skotska a Irska. V roce 1745 se mladý Karel Eduard Stuart, zvaný Bonnie Prince Charles, postavil do čela dobrovolnické povstalecké armády, složené ze skotských horalů, kterých rodových klanů a části skotské šlechty. Cíl byl jasný – vyhnat z Velké Británie hannoverskou dynastii a trůn získat zpět pro Stuartovce. Zprvu se jim dařilo a dotáhli se až na 100 mil k Londýnu. Pak se ale karta obrátila. Skotská Bílá hora se odehrála 16. dubna 1746 u Cullodenu. Bonnie Prince Charlie udělal zásadní strategickou chybu, když poslechl své poradce a přistoupil na boj. Na otevřené pláni proti Skotům s meči a palácem stála moderně vycvičená anglická armáda, ozbrojená mušketami s bajonety a dělem. Za méně než hodinu bylo pobito přes 1 000 mužů, všina vojska byla postavena, ještě ne se dostala k ne

Podle rozkazu velitele anglických sil vévody z Cumberlandu byli zranění skotští vojáci po bitvě dobíjeni na místě, kde padli, a poté bez jakéhokoliv obřadu vhozeni do masového hrobu. Tato poslední a rozhodující bitva ukončila jakobitské povstání a následně i přes dva tisíce let trvající klanový systém, který ji nikdy nedosáhl své zasloužené slávy. Vládní vojsko se tvrdě mstilo i na civilním obyvatelstvu a na dopadení Karla Eduarda byla vypsána vysoká odměna. Karel Eduard a skupinka jeho věrných přátel prchala z místa na místo, ukřivali se v jeskyních, loveckých chatrčích a někdy se o postarali i místní obyvatelé. Nakonec prince zachránila Flora Macdonaldová, která ho propagovala do Francie přes evleňeného za svou služebnou. Ve Skotsku po sobě Bonnie Prince Charles zanechal zkázu a zmar, ale dodnes je milovaným národním hrdinou této země. Mária Kosmasová